

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 95/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky spoločnosti **MUDr. Vladimír Gergel, s. r. o.**, Švabinského 17, Bratislava, IČO 36 355 585, zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cr 22/2016 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 316/2020 z 24. septembra 2020 a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 502/2021 zo 14. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cr 22/2016 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 316/2020 z 24. septembra 2020 a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 502/2021 zo 14. decembra 2021 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezov ústavného súdu z 24. septembra 2020 a zo 14. decembra 2021 označených v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 7 350 eur, ako aj priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, príloh k nej priložených, ako aj z vlastných zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovanej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku a návrhu na povolenie odkladu vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná uhradiť žalovanej sumu 334,80 eur spolu s paušálnou náhradou nákladov v sume 40 eur a trovami rozhodcovského konania v sume 66 eur (IV. ÚS 477/2021).

3. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 316/2020 z 24. septembra 2020 (ďalej len „nález ústavného súdu z 24. septembra 2020“) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, vyslovil príkaz konať a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 eur a náhradu trov konania.

4. Po vydaní nálezu ústavného súdu 24. septembra 2020 okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 23 Cr 22/2016 z 12. októbra 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. novembra 2020, tak, že rozhodcovský rozsudok zrušil a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Okresný súd uznesením č. k. 23 Cr 22/2016-217 z 25. januára 2021 rozhodol o sume náhrady trov konania tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania spočívajúcu v zaplatení súdneho poplatku v sume 331,50 eur a trov právneho zastúpenia v sume 2 870,94 eur. Proti citovanému uzneseniu z 25. januára 2021 podala žalovaná sťažnosť, ktorej okresný súd vyhovel a uznesením č. k. 23 Cr 22/2016-239 z 21. apríla 2021 rozhodol, že žalovaná je povinná nahradiť sťažovateľke trovy konania spočívajúce v zaplatení súdneho poplatku v sume 331,50 eur a trov právneho zastúpenia v sume 976,93 eur. Citované uznesenie okresného súdu z 21. apríla 2021 bolo sťažovateľke doručené 13. mája 2021 a nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2021.

6. Sťažovateľka podala 22. januára 2021 ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhala vyslovenia porušenia práv na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 24. septembra 2020. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 477/2021 z 5. októbra 2021 (ďalej len „uznesenie ústavného súdu z 5. októbra 2021“) bola ústavná sťažnosť sťažovateľky odmietnutá ako zjavne neopodstatnená v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Uznesenie ústavného súdu z 5. októbra 2021 nadobudlo právoplatnosť 26. októbra 2021.

7. V uznesení z 5. októbra 2021 ústavný súd v podstatnom argumentoval, že postup okresného súdu po právoplatnosti nálezu z 24. septembra 2020 nemožno hodnotiť ako prieťahový. Akcentoval aj to, že existencia zbytočných prieťahov bola kompenzovaná v náleze z 24. septembra 2020 priznaným finančným zadosťučinením. Poukázal aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 22. júla 2021, ktorým bolo konštatované porušenie práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a sťažovateľke bola priznaná kompenzácia v sume 2 800 eur (rozhodnutie ESLP vo veci MUDr. Vladimír Gergel, s. r. o., proti Slovenskej republike z 22. 7. 2021, sťažnosť č. 48858/20).

8. Nálezom č. k. IV. ÚS 502/2021 zo 14. decembra 2021 (ďalej len „nález ústavného súdu zo 14. decembra 2021“) ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie uznesením okresného súdu z 21. apríla 2021 (bod 5 tohto nálezu) z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre absenciu riadneho odôvodnenia a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie. Nález ústavného súdu zo 14. decembra 2021 nadobudol právoplatnosť 10. januára 2022.

9. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 95/2022 z 1. marca 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka porušenia práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý koná ne hospodárne, neefektívne a nesústredene, a to predovšetkým s ohľadom na nález ústavného súdu zo 14. decembra 2021, ktorým došlo k zrušeniu uznesenia okresného súdu z 21. apríla 2021 a vráteniu veci na ďalšie konanie. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že okresný súd nie je schopný vydať zákonné rozhodnutie o trovách konania, ktorým by došlo k riadnemu a právoplatnému ukončeniu konania, ktoré v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe a judikatúry trvá neprimerane dlhé obdobie. Podľa sťažovateľky napadnuté konanie nie je ani po 5 rokoch, 2 mesiacoch a 9 dňoch právoplatne skončené, pričom 1 rok a 24 dní z uvedeného obdobia pripadá na rozhodovanie o sume náhrady trov konania.

11. Sťažovateľka v konkrétnostiach zvýrazňuje nesústredenú činnosť spočívajúcu v procesnom pochybení okresného súdu, ktorý, ako to z nálezu ústavného súdu zo 14. decembra 2021 vyplýva, nedoručoval podanie (sťažnosť) na vyjadrenie sťažovateľke.

12. Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľka konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní neprerokúva vec, ktorú by bolo možné hodnotiť ako zložitú, keďže v konkrétnych okolnostiach veci ide o rozhodovanie v časti týkajúcej sa náhrady trov konania.

13. Sťažovateľka podľa svojho tvrdenia neprispela svojím správaním k predĺženiu napadnutého konania. Ďalej zdôrazňuje, že sa domáhala vyslovenia porušenia svojich práv v napadnutom konaní aj ústavnou sťažnosťou z 22. januára 2021, táto však bola ústavným súdom uznesením z 5. októbra 2021 odmietnutá. Zdôrazňuje, že v čase vydania predmetného uznesenia ústavného súdu nebolo zrušené uznesenie okresného súdu z 21. apríla 2021, a poukazuje aj na skutočnosť, že vo veci podáva ústavnú sťažnosť s viac než ročným odstupom.

14. Postup samotného okresného súdu vzhľadom na celkovú dĺžku konania vo veci, ako aj dĺžku konania o náhrade trov konania podľa sťažovateľky odôvodňuje vyslovenie porušenia označených práv.

15. Predmetný spor má pre sťažovateľku značný ekonomický a finančný význam, a preto sa aj nečinnosť okresného súdu prejavuje na sťažovateľke nepriaznivo.

16. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje dĺžkou nekonania okresného súdu, ktorá je neospravedliteľná. Poukazuje v tomto smere na skutočnosť existencie opakovaných prietáhov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

17. Na podklade výzvy ústavného súdu č. k. IV. ÚS 95/2022-24 zo 7. marca 2022 sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá v prípise č. k. Spr. 3087/2022 z 29. marca 2022 v podstatnom uviedla, že v intenciách odôvodnenia nálezu ústavného súdu zo 14. decembra 2021 okresný súd vykonáva procesné úkony, pričom ústavná sťažnosť je na podklade uvedenej skutočnosti nedôvodná.

18. Prílohou prípisu bolo vyjadrenie vyššej súdnej úradníčky rozhodujúcej vo veci náhrady trov konania, ktorá uviedla podstatný chronologický prehľad procesných úkonov vykonaných vo veci a zdôraznila, že v súčasnosti okresný súd plní to, čo mu ústavný súd uložil, t. j. doručil 25. februára 2022 sťažnosť žalovanej proti uzneseniu č. k. 23 Cr 22/2016-217 z 25. januára 2021 sťažovateľke, ktorá sa k nej následne vyjadrila 7. marca 2022. Okresný súd doručoval vyjadrenie sťažovateľky žalovanej na zaujatie stanoviska, po ktorého prijatí vo veci náhrady trov konania rozhodne.

19. Argumentácia sťažovateľky o nehospodárnosti, neefektívnosti a nesústreďenosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní je podľa vyššej súdnej úradníčky zavádzajúca, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že okresný súd konanie vo veci samej už právoplatne ukončil, pričom vo veci náhrady trov konania rozhodol do dvoch mesiacov od právoplatne skončeného konania a následne do troch mesiacov rozhodol o sťažnosti, takže rozhodnutie sa stalo právoplatným 29. mája 2021.

20. K údajnému procesnému pochybeniu okresného súdu, v ktorom vidí sťažovateľka nesústredenú činnosť, vyššia súdna úradníčka zdôrazňuje, že inštitút sťažnosti je osobitným prostriedkom procesnej obrany odlišným od prostriedkov procesnej obrany podľa § 149 až § 154 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré smerujú k realizácii repliky žalobcu a dupliky žalovaného, preto okresný súd nepovažoval za potrebné doručiť sťažnosť na vyjadrenie sťažovateľke. Inštitút sťažnosti totiž nie je opravným prostriedkom, keď je potrebné realizovať odvoláciu repliku, ako aj odvoláciu dupliku. Ide o zákonodarcom zavedený inštitút v záujme dodržania princípu procesnej ekonomie. Poukazuje ďalej na skutočnosť, že sťažovateľka zastúpená osobou znalou práva mala predvídať, že môže nastať zmena rozhodnutia v prípade, ak je v rozhodnutí uvedená možnosť procesne sa brániť, preto je argumentácia sťažovateľky o nečakanom a nepredvídateľnom rozhodnutí neakceptovateľná, a to aj s prihliadnutím na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* a možnosť žalobcu ako sporovej strany kedykoľvek nahliadnúť do spisu.

21. V závere vyjadrenia vyššia súdna úradníčka konštatovala, že pri rozhodovaní o trovách konania nedošlo zo strany súdu k neprimeraným priet'ahom v konaní, keďže okresný súd vybavuje veci priebežne podľa miery svojej zaťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľky:

22. Sťažovateľka zaujala k vyjadreniu okresného súdu svoje stanovisko v prípise doručenom ústavnému súdu 4. apríla 2022, v ktorom v podstatnom zdôraznila, že sa s ním nestotožňuje. V konkrétnostiach uviedla, že z dôvodu zrušenia uznesenia o trovách konania z 21. apríla 2021 je nepochybné, že okresný súd vo veci konal a stále koná neefektívne a nesústredene. Keďže vo veci náhrady trov konania nie je dosiaľ právoplatne rozhodnuté, potom je nepochybné, že tu ide o zbytočné priet'ahy.

23. Z už uvedených dôvodov je požadovaná suma primeraného finančného zadosťučinenia dôvodná a adekvátne.

24. Podľa sťažovateľky je ňou podaná ústavná sťažnosť v celom rozsahu dôvodná, pričom ani okresný súd nijako vo vyjadrení nevyvrátil vecnú, skutkovú a právnu argumentáciu sťažovateľky, ktorá je základom podanej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka v závere zotrvala na rozhodnutí vo veci v zmysle petitu obsiahnutého v samotnej ústavnej sťažnosti a zároveň si uplatnila náhradu trov konania za ďalší úkon – repliku.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

25. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľky, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

26. Sťažovateľka podstatnou časťou argumentácie tvrdí, že zo strany okresného súdu konajúceho v jej veci pri rozhodovaní o náhrade trov konania došlo k vzniku zbytočných priet'ahov z dôvodu procesného pochybenia, ktoré vyústilo do nálezu ústavného súdu zo 14. decembra 2021.

27. Predmetom konania pred ústavným súdom je preto posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou (časť II tohto nálezu) k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny), osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

30. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

31. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

32. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

33. Ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde) preskúmal argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v podstatnom v časti II tohto nálezu a atakujúcu procesné pochybenie okresného súdu, pričom zistil nasledujúce skutočnosti.

34. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie vo veci náhrady trov po právoplatnom skončení konania vo veci samej, ktoré z pohľadu právnej a faktickej zložitosti v zásade spadá pod menej náročnejšiu agendu všeobecného súdu. Aj napriek tomu, že záruky rozhodovania vo veci bez zbytočných prietáhov, resp. v primeranej lehote spadajú aj na oblasť, resp. časť týkajúcu sa náhrady trov konania (rozsudky ESLP vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11, § 50; Macková proti Slovenskej republike z 29. 3. 2005, sťažnosť č. 51543/99/98, § 55), z hľadiska povahy veci a jej významu pre sťažovateľa nemožno opomínať skutočnosť, že problematika trov konania má vo vzťahu k hlavnému predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu (m. m. IV. ÚS 202/2018). Ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľky nie je po právnej a faktickej stránke zložitá.

35. Z pohľadu druhého kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k predĺženiu napadnutého konania.

36. Z hľadiska tretieho kritéria, ktorým je postup samotného všeobecného súdu, ústavný súd identifikoval neefektívnu činnosť okresného súdu spočívajúcu v procesne nesprávnom postupe tak, ako to namietala samotná sťažovateľka.

37. Neefektívnou činnosťou všeobecného súdu je vo všeobecnosti označovaný postup, ktorý nevedie efektívne v odstránení stavu právnej neistoty. Okresný súd sa síce vo svojom vyjadrení zameriava na skutočnosť, že vo veci náhrady trov konania už bolo právoplatne rozhodnuté uznesením okresného súdu z 21. apríla 2021 (bod 19 tohto nálezu), opomína však to, že v dôsledku nálezu ústavného súdu zo 14. decembra 2021 došlo k zrušeniu citovaného uznesenia okresného súdu a vráteniu veci okresnému súdu na ďalšie konanie, a to z dôvodov jeho nepreskúmateľnosti, keďže v ňom chýbalo uvedenie konkrétnych dôvodov, ktoré okresný súd v rámci sťažnostného konania viedli k záveru o čiastočnej dôvodnosti a čiastočnej nedôvodnosti žalovanou podanej sťažnosti. Zanedbanie procesnej povinnosti okresného súdu uviesť na podporu svojho záveru ústavne udržateľné dôvody vedie nevyhnutne k záveru o neefektívnosti v postupe pri rozhodovaní o náhrade trov konania, čo sa odrazilo v predĺžení napadnutého konania v dôsledku vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie.

38. Sťažovateľka osobitne namieta aj nesústredenú činnosť okresného súdu spočívajúcu v nedoručení sťažnosti podanej žalovanou sťažovateľke na vyjadrenie. Okresný súd vo svojom vyjadrení síce spochybňuje argumenty sťažovateľky (bod 20 tohto nálezu), podľa názoru ústavného súdu však celkom nedôvodne. Už v náleze zo 14. decembra 2021 nad rámec odôvodnenia ústavný súd poznamenal, že zo zapožičaného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, ktorý si ústavný súd zapožičal, nevyplynulo zaslanie sťažnosti žalovanej v konaní o určenie sumy náhrady trov konania okresným súdom na vyjadrenie sťažovateľke (žalobkyni). Uvedené procesné pochybenie pritom samo osebe s prihliadnutím na v citovanom náleze ústavného súdu zmieňovanú rozhodovaciu činnosť samotného ústavného súdu, ako aj ESLP predstavuje porušenie princípu kontradiktórnosti a s ním spätého princípu rovnosti zbraní s následkom na právne postavenie dotknutej strany v konaní. Z uvedených dôvodov je preto argumentácia okresného súdu obsiahnutá

v podstatnom v bode 20 tohto nálezu a spochybňujúca námietku sťažovateľky o nesústredení okresného súdu, ktorý sťažnosť žalovanej nedoručoval na vyjadrenie sťažovateľke, neopodstatnená.

39. Nesústredenosť okresného súdu spočívajúca v nedoručovaní sťažnosti na vyjadrenie sťažovateľke, ktorá nevyhnutne vyústila do ústavne neudržateľného odôvodnenia uznesenia okresného súdu z 21. apríla 2021 tak, ako to v náleze zo 14. decembra 2021 konštatoval ústavný súd, spôsobila v konečnom dôsledku predĺženie napadnutého konania, keďže v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti prebiehalo konanie vo veci náhrady trov po právoplatnom skončení meritórneho konania (bod 4 tohto nálezu) už 1 rok a 5 mesiacov, čo je s prihliadnutím na predmet rozhodovania neakceptovateľné.

40. Obranu prezentovanú v konaní o ústavnej sťažnosti vyšším súdnym úradníkom a týkajúcu sa vybavovania vecí podľa zaťaženia súdu nemôže ústavný súd akceptovať, keďže v zmysle ustálenej judikatúry (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (m. m. IV. ÚS 117/2021).

41. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 34 až 40 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní neefektívnym a nesústredeným postupom nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu tak boli v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

42. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd už okresnému súdu v súvislosti s napadnutým konaním nálezhom ústavného súdu z 24. septembra 2020 uložil príkaz vo veci konať bez zbytočných prieťahov, a s prihliadnutím na skutočnosť, že uloženie uvedeného príkazu sťažovateľka v petite návrhu na rozhodnutie nepožadovala, ústavný súd okresnému súdu príkaz konať vo veci bez zbytočných prieťahov opätovne neuložil (m. m. III. ÚS 429/08).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

43. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

44. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

45. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

46. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 350 eur, ktoré odôvodnila skutočnosťami bližšie uvedenými v bodoch 15 a 16 tohto nálezu.

47. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

48. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, prihliadajúc na neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu a celkovú dobu rozhodovania, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľku, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 eur oproti sťažovateľkou navrhovanej sume 7 350 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

49. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur.

50. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Náhradu trov konania ústavný súd priznal za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd nepriznal náhradu trov za úkon právnej služby – podanie repliky, a to vzhľadom na skutočnosť, že jej obsahom neboli žiadne nové ústavnému súdu neznáme skutočnosti.

51. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty (právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty) sumu 460,90 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu